

завдання та обов'язки Служби безпеки України. Так згідно з п. 5 ч. 1 ст. 24 Закону України про Службу безпеки України визначає, що служба безпеки України відповідно до своїх основних завдань зобов'язана «забезпечувати захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України від протиправних посягань з боку окремих осіб та їх об'єднань».

Станом на сьогодні, Верховна Рада України вже усунула означену технічну помилку, але навіть враховуючи факт повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави для уникнення подальших проблем при застосуванні норм Закону, практичними підрозділами органів безпеки необхідно в подальшому не допускати таких похибок.

Перелік використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12>.
2. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2436>.

Тетяна Геннадіївна БАДАЛОВА,
*ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ,
майор поліції*

Науковий керівник:
Володимир Михайлович ФЕДЧЕНКО,
*професор кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСТРАДИЦІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА З УПОВНОВАЖЕНИМИ КОМПЕТЕНТНИМИ ОРГАНАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ (НА ПРИКЛАДІ ВЗАЄМОДІЇ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ РЕСПУБЛІКИ КІПР)

У 2012 році Україна вийшла на рівень оновлення країни за європейськими стандартами. У зв'язку з стрімким розвитком економічних, політичних, правових та інших відносин між Україною та зарубіжними державами виникла необхідність оновлення законодавства, в тому числі й кримінального процесуального законодавства.

Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року (далі – КПК України) у багатьох сферах вирішив важливі питання, які називали тривалий час, а, залишаючись невирішеними, призводили до певних проблем у практичній діяльності, пов'язаних із неоднаковим застосуванням норм міжнародних договорів, невідповідністю окремих підзаконних нормативно-правових актів положенням таких договорів, порушенням прав і основоположних свобод людини. Зазначені питання не в останню чергу стосуються міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, проте в контексті належної процесуальної процедури тривалий час залишалися поза увагою законодавця.

КПК України 2012 року став важливим кроком у розвитку на національному рівні процедури реалізації форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, оскільки законодавцем враховано передбачену в багатьох міжнародних договорах необхідність мати саме внутрішньо національний механізм реалізації норм договорів щодо міжнародного співробітництва, визначено його основні засади, диференційовано процесуальні форми й особливості їх реалізації.

На сьогоднішній день екстрадиція – це найбільш реалізовувано процесуальну форма міжнародного співробітництва.

Екстрадиція – це видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Екстрадиція включає: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, тавидачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави (п. 2 ст. 541 КПК України) [1].

Кримінальним процесуальним законодавством України передбачено здійснення видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція) (глава 44 КПК України).

Правовими джерелами, у яких визначаються підстави і процесуальний порядок міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, є міжнародні договори, конвенції, угоди тощо.

Правові відносини при здійсненні екстрадиції між Україною та державами – членами ЄС регулюються Європейською конвенцією про видачу правопорушників 1957 року [2] та додатковими протоколами до цієї конвенції 1975 – 1978 років.

Видача особи застосовується щодо діянь, за які може призначатися визначене у законодавстві покарання. Так, згідно ч. 1 ст. 573 КПК України, запит про видачу особи (екстрадицію) направляється за умови, якщо за законом України хоча б за один із злочинів, у зв'язку з якими запитується видача, передбачено покарання у виді позбавлення волі на максимальний строк не менше одного року або особу засуджено до покарання у виді позбавлення волі і невідбутий строк становить не менше чотирьох місяців.

На практичному досвіді існують проблемні питання при підготовці та передачі матеріалів екстрадиції по злочинам економічної спрямованості.

За даними всесвітнього огляду економічних злочинів починаючи з 2009 року кількість економічних злочинів в Україні, передбачених статтею 190 КК України становила 73 % [3].

Так у 2009 році співробітниками УМВС України в Дніпропетровській області було зафіксовано кримінальний злочин, передбачений ч. 4 ст. 190 КК України та відкрито кримінальну справу.

У 2013 році відомості за матеріалами вказаної кримінальної справи внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Розглянемо проблематику проведення екстрадиції за злочинами, передбаченими ст. 190 КК України на прикладі кримінального провадження, за ч. 4 ст. 190 КК України, внесеного до Єдиного реєстру досудових на той час слідчим відділом Новомосковського МВ УМВС України в Дніпропетровській області.

Так, згідно з матеріалів кримінального провадження: *«в період часу з жовтня 2009 року по серпень 2010 року посадовими особами відділу Державного агентства земельних ресурсів України в Новомосковському районі, Дніпропетровської області «Новомосковський районний відділ Державне підприємство «Центр державного земельного кадастру», які недбало поставилися до виконання своїх службових обов'язків, а також громадянином О. та іншими особами, діючи за попередньою змовою групою осіб, було скоєно заволодіння шахрайським шляхом 33 земельними ділянками загальною площею 7,62 гектари, які розташовані на території села П. Новомосковського району Дніпропетровської області та 2 земельними ділянками загальною площею 0,50 гектара, розташованими на території села О. Новомосковського району Дніпропетровської області, у зв'язку з чим державі заподіяно матеріальний збиток у особливо великих розмірах на суму 17 533 962 гривень.*

Своїми умисними діями, що виразилися у співучасті у заволодінні чужим майном шляхом обману, у особливо великих розмірах, вчинене за попередньою змовою групою осіб, громадянин О. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч.2 ст.27, ч.4 ст.190 Кримінального кодексу України.

У подальшому громадянину О. оголошено про підозру та оголошено його розшук.

04.10.2013 року з підрозділу національного центрального бюро Інтерполу України в Дніпропетровській області надійшло повідомлення про затримання громадянин О. компетентними органами Республіки Кіпр».

Згідно вказівок Генеральної прокуратури України та вимог ст. 575 КПК України відповідним підрозділом УМВС України в Дніпропетровській області підготовлено матеріали екстрадиції та направлено до Центрального органу України (Генеральної прокуратури України) для вирішення питання можливості проведення екстрадиції громадянина О.

Під час розгляду матеріалів екстрадиції компетентними органами Республіки Кіпр було встановлено, що громадянин О. скористався спрощеною процедурою отримання громадянства Республіки Кіпр та придбавши нерухомість згідно законодавства вказаної Республіки набув громадянства.

Республіка Кіпр є однією з кількох європейських країн (поряд з Австрією, Мальтою та Чорногорією), які допускають прискорене надання громадянства за інвестиції в економіку країни (золотий паспорт).

Існує кілька варіантів інвестицій які дають право на декларацію про отримання громадянства, одне з яких покупка житлової або комерційної нерухомості на суму не менше 2 000 000 євро [4].

Одним із застережень, заявлених представниками Республіки Кіпр під час підписання протоколу Європейської конвенції про видачу правопорушників 1957 року було те, що відповідно до вимог їх Конституції Республіка не видає своїх громадян. Таким чином Уряд Республіки Кіпр заявив, що конституцією Республіки не дозволяється екстрадиція громадян Республіки та тих осіб, які згідно з положеннями чинного законодавства Республіки Кіпр які набули громадянства Республіки.

Процес екстрадиції унеможлиблювався тим, що відповідно до закону Республіки Кіпр «Про громадянство» громадянин О. придбав нерухомість та отримав громадянство Республіки.

Виключно в розглянутому випадку екстрадицію громадянина О. не здійснено, у зв'язку з тим, що він на отриманні злочинним шляхом грошові кошти придбав нерухомість на території Республіки Кіпр та набув громадянства Республіки. Але, за вказаними обставинами відповідний орган УМВС України в Дніпропетровській області повинен був передати матеріали кримінального провадження компетентним органам Республіки Кіпр згідно вимог ст. 599 КПК України («Порядок і умови передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави») та Європейської конвенції про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р [6].

Враховуючи те, що матеріали кримінального провадження складаються з 23 томів та їх переклад на англійську мову значно перевищував бюджет УМВС, передачу кримінального провадження до компетентних органів Республіки Кіпр не здійснено.

Таким чином підозрювана особа О. до теперішнього часу не притягнута до кримінальної відповідальності за скоєні ним кримінальні правопорушення, натомість з моменту скоєння кримінального правопорушення вже минуло 13 років.

Згідно статті 12 КК України кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 190 КК України відноситься до категорії особливо тяжкого злочину [6]. Також згідно статті 49 КК України: «Особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею злочину і до дня набрання вироком законної сили минуло 15 років».

Враховуючи вищевикладене, через деякий час притягнути громадянина О. до кримінальної відповідальності буде неможливо.

Згідно даних юридичної компанії Республіки Кіпр «IMMIGRANT INVEST» 18.08.2020 уряд Республіки Кіпра вніс зміни до програми інвестування та отримання громадянства Республіки, але вказані зміни не змінять ситуацію отримання громадянства підозрюваного О. [7].

На нашу думку слід враховувати законодавства іноземних держав у сфері отримання громадянства та внести відповідні зміни до глави 44 КПК України, при цьому слід розробити відповідний механізм застосування чинного законодавства України та не допускати випадки не притягнення осіб до кримінальної відповідальності за скоєнні ними кримінальні правопорушення.

Перелік використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 01.10.2020 р. Київ: Паливода А. В., 2020. 452 с.
2. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13.12.1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text.
3. Україна – Всесвітній огляд економічних злочинів. URL: https://www.pwc.com/ua/uk/press-room/assets/gecs_ukraine_ua.pdf.
4. Закон, що передбачає громадянство Республіки Кіпр і дії, пов'язані з цими питаннями. URL: <http://www.uniset.ca/nold/cypnaten.pdf>.
5. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text.
6. Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Кіпрська інвестиційна програма (підпункт (2) розділу 111 А Закону про державний реєстр 2002-2019 років. Міністерство внутрішніх справ). URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Громадянство_Кіпру_\(дата_звернення_19.05.2022\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Громадянство_Кіпру_(дата_звернення_19.05.2022)).

Катерина Сергіївна БАЙРАК,

курсант

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник:

Юлія Володимирівна ШЕНДРИК,

викладач кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

ОБШУК ЖИТЛА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

24 лютого 2022 року в Україні життя змінилося на «до» та «після» – в Україні почалася війна. Це дуже складний час для кожного громадянина. Хтось знаходиться на передовій, хтось допомагає в тилу: волонтерство,